

Technická specifikace

Část 1 - Vzdělávání pro krizové situace

1.1. Kurz KA1 – Rozvoj základní záchranářské komunikace IZS

- (1) Vzdělávací kurz bude zaměřený na praktické zvládnutí každodenních situací, do kterých se dostávají pracovníci zdravotnické záchranné služby (ZZS), a to z pohledu základních komunikačních dovedností, jejichž adekvátní použití je nezbytnou součástí celého procesu řešení krizových situací. Pracovníci ZZS se v kurzu naučí, jak komunikovat s účastníky krizových situací, tak, aby byla přesně zmapována situace, byly podány jasné instrukce a informace nebo popsali postupy apod. Zvládnutí těchto dovedností je cíleno tak, aby pokrylo všechny klienty zdravotnické záchranné služby, z nichž až 5 % tvoří cizinci (osoby, které nejsou schopni komunikovat v českém nebo slovenském jazyce).
- (2) Po absolvování kurzu bude účastník schopen komunikovat ve všech základních modelových situacích a v potřebném rozsahu i tehdy, pokud v daném jazyce nemá ani základní znalosti.
- (3) Kurz bude připraven formou modelových situací, které lze v rámci činnosti ZZS zažít, a to jak z pohledu operátora přijímajícího tísňové volání, tak z pohledu záchranáře, který musí zasahovat přímo na místě. Je důležité, aby všichni zaměstnanci zdravotnické záchranné služby měli detailní znalost celého procesu a chápali, jakým způsobem se jednotlivé role prolínají a jak je zásadní komunikace – včetně komunikace s klienty, jejichž mateřský jazyk není čeština.
- (4) Modelové situace budou navrženy tak, aby pokryly všechny oblasti, ve kterých je třeba v rámci výkonu činnosti ZZS potřebné komunikovat. Daná situace bude vždy procvičena v českém jazyce a následně procvičena v cizím jazyce, včetně možných variant v komunikaci. Modelové situace budou připraveny v češtině, angličtině, němčině a ruštině. Ke každé modelové situaci bude připraven okruh otázek k nacvičení, které budou vyžadovat odpověď, kterou budou účastníci po absolvování kurzu schopni bezpečně rozpoznat a získat tak potřebnou informaci.
- (5) Účastník kurzu si vybere jeden cizí jazyk, ve kterém bude kurz absolvovat, v případě zájmu ale může kurz absolvovat ve více jazycích. Kurz není jazykové vzdělávání, ale využívá cizí jazyk pro nacvičení záchranářské komunikace vůči osobám, které potřebují zdravotnickou záchrannou službu, a přitom nejsou schopni komunikovat v českém jazyce (např. cizinci).
- (6) Kurz klade velký důraz na samostatné procvičení a následnou zpětnou vazbu, hlavním úkolem účastníka kurzu bude tedy samostatně řešit a procvičovat modelové situace. Vždy po dokončení jednoho modulu (lekce), jehož studium je plánováno na jeden měsíc, vyhodnotí metodik postup studia a doporučí oblasti, kterým by se účastník kurzu měl více věnovat. Tyto situace bude následně procvičovat s lektorem v rámci Skype lekcí.
- (7) Obsah kurzu bude rozdělen do tří tematických okruhů (modulů) - všeobecná témata, zdravotnická témata, pacient. Je třeba brát v úvahu, že všechny složky Integrovaného záchranného systému (IZS) jsou propojeny a sdílejí informace v reálném čase, včetně toho že tísňovou výzvu, určenou pro jiné složky IZS, může zpracovat operátor ZZS, nebo že při zásahu ZZS je zapotřebí asistence dalších složek a je zapotřebí aktivity koordinovat.
- (8) Tematický okruh všeobecná témata, je zaměřen na průřezová témata týkající se komunikace, orientace, popisu okolností tísňové situace. Tematický okruh bude pokrývat alespoň následující témata: základy psychologie komunikace, praktické rady, jak použít správně jazyk, jaké obraty volit v které situaci, jakým způsobem reagovat na úzkostný, agresivní, zmatený projev, základní komunikační techniky, doporučení, jak pracovat se slovy, intonací, způsoby zapojení empatie a asertivního chování, složky IZS - přehled složek, členění, propojení,

tísňová situace – orientace ve městě a terénu, základní navigace a orientace, vysvětlení situace – popis místa události, situace na místě, zdravotní pojištění.

(9) Tematický okruh zdravotnická témata je zaměřen na komunikaci s pacientem při samotném zásahu, popisuje stavy či způsoby zajištění pacienta. Tematický okruh bude pokrývat alespoň následující témata: zjištění momentálního stavu pacienta, pokyny pro poskytnutí první pomoci - základní instrukce jak rozpoznat náhlou zástavu oběhu, jak provádět nepřímou srdeční masáž, jak dostat pacienta do zotavovací polohy, jak zprůchodnit dýchací cesty, tělo - popis těla, části těla, vnitřní orgány, symptomy a stavy - bezvědomí, mdloby, kóma, šok, zástava dechu, zástava srdeční činnosti, infarkt, krvácení, zlomeniny, otrava, popáleniny, porod, napadení zvířetem, pobodání, uštknutí.

(10) Tematický okruh pacient je zaměřen na komunikaci s pacientem, který může být rozrušený, agresivní nebo jinak částečně nezpůsobilý ke komunikaci. Tematický okruh bude pokrývat alespoň následující témata: agresivita pacienta - rozpoznání rizikového pacienta, strategie komunikace vedoucí k snížení agresivity, použití síly ke zklidnění pacienta, druhy agresivit, postup při řešení situací, vlastní ochrana, stav pacienta - seznámení pacienta se situací, stavem, okolnostmi a dalším postupem, konverzace s pacientem - vedení „small talk“ s pacientem s cílem uklidnit jej, připravit na další postup, zmírnit stresovou situaci, vhodná i zakázaná konverzační témata, uklidňující vedení dialogu, práce s hlasem, gesty, mimikou.

(11) Celkem bude v rámci kurzu k dispozici alespoň 12 modulů, pokrývajících všechny tematické okruhy. Náročnost výuky v rámci jednoho modulu by měla být jeden měsíc, modul bude tvořit ucelenou a strukturovanou lekci, časový rozsah jednoho modulu min. 4 hodiny.

(12) S ohledem na charakter práce cílové skupiny, musí být kurz navržen tak, aby realizace kurzu probíhala distanční formou formou tzv. blended learningu, který bude v tomto případě tvořen kombinací samostatné online výuky a Skype lekcí s lektorem. Kromě toho, že tento způsob výuky umožňuje plošně (geograficky) pokrýt všechny zaměstnance, kteří jsou rozmístěni na výjezdových základnách v rámci celého kraje, je další výhodou to, že zaměstnanec může výuku kdykoliv přerušit a po návratu na pracoviště opět pokračovat na stejném místě, kde s výukou přestal.

(13) Výukové prostředí bude díky systému online výuky dostupné 24 h denně, takže účastníci kurzu si mohou lekce procházet ve vlastním tempu a dle svých časových možností. Součástí online výuky je i podpora lektora, který bude k dispozici každý pracovní den v době od 8h do 17h.

(14) Prostředí pro online výuku bude obsahovat minimálně následující funkcionalitu:

- (a) Strukturovaný přehled kurzů včetně informace o absolvovaných částech kurzu a cvičení.
- (b) Možnost vyhledávání v obsahu.
- (c) Interaktivní cvičení:
  - (i) Více typů cvičení,
  - (ii) Automatické vyhodnocení správnosti odpovědí,
  - (iii) Možnost cvičení libovolně opakovat,
  - (iv) Možnost cvičení uložit k dalšími procvičení,
  - (v) V případě přeskočení nebo neúspěšného cvičení systém automaticky zařadí cvičení do úkolů.
- (d) Multimediální obsah.
- (e) Podpora lektora přímo v elektronickém prostředí.

- (f) Statistiky student - přehled výuky účastníka kurzu:
  - (i) Procento dokončení kurzu
  - (ii) Úspěšnost
  - (iii) Celkový čas strávený ve výuce
  - (iv) Porovnání se studijním plánem
- (g) Statistiky lektor - přehled stavu výuky všech účastníků. Možnost filtrování výsledků dle konkrétních studentů, dle kurzů, dle plnění studijních plánů, na základě definovaného časového období:
  - (i) Procento dokončení kurzu
  - (ii) Úspěšnost
  - (iii) Celkový čas strávený ve výuce
  - (iv) Porovnání se studijním plánem

(15) Během výuky v rámci jednotlivých tematických okruhů budou účastníci kurzu v pravidelných intervalech – předpokládá se jednou měsíčně, procvičovat získané dovednosti s lektorem formou 1:1, k tomu budou využívány Skype lekce. Lektor bude procvičovat se studentem problémové oblasti. Skype lekce se účastní jeden student a obsahuje 45 minut výuky a 15 minut zpětné vazby. Skype lekce budou probíhat na základě individuálních rezervací, během pracovního dne v době mezi 8 h a 17 h.

(16) Za účelem posouzení kvality vzdělávacího kurzu a použitých metodických postupů, doloží uchazeč v rámci nabídky alespoň následující materiály:

- (a) Obsah kurzu, min. v rozsahu 1 normostrany, max. v rozsahu 10 normostran,
- (b) Metodika – ukázkou metodiky vzdělávání minimálně v rozsahu alespoň jedné lekce, max. v rozsahu tří lekcí,
- (c) Ukázka online prostředí formou videonahrávky s předvedením všech požadovaných funkcionalit.

1.2. Kurz KA2 – Vzdělávání krizové intervence

- (1) Hlavním cílem kurzu je doplnění vzdělávání pro pracovníky ZZS o rozvoj specifických komunikačních dovedností nutných pro obtížné a kritické situace, do nichž se zdravotničtí pracovníci vzhledem k charakteru své práce dostávají. Kurz bude navržen ve formě blended learningu, která kombinuje online výuku s prezenčními tematickými workshopy. V obou složkách bude program inovativním způsobem využívat moderní metody nenásilné komunikace, krizové intervence a principy koučování, tj. bude stavět na potenciálu a kompetencích účastníků programu, tento potenciál a kompetence bude aktivizovat a propojovat s nově osvojenými dovednostmi.
- (2) Po absolvování kurzu budou účastníci schopni efektivně zvládat komunikaci v obtížných a krizových situacích, se kterými se v praxi setkávají. Efektivní zvládnutí lze přitom chápat ve dvojitým smyslu: jednak komunikace bude mít potřebný výsledek: tj. absolvent kurzu bude schopen sdělit, co sdělit potřebuje, a to způsobem, který maximalizuje pravděpodobnost, že výsledkem komunikace bude nejen předaná informace, ale i akce, ke které má předaná informace vést. Dále v obtížných komunikačních situacích se budou cítit lépe, budou je zvládat s jistotou, sebevědoměji, bez stresu. Tato úleva bude zároveň oboustranná, tj. bude ji zažívat i partner v komunikaci.
- (3) Obtížnými situacemi rozumíme situace, se kterými se pracovník vzhledem ke své pozici a charakteru práce více či méně pravidelně setkává, a které jsou pro něj nepříjemné, necítí se v nich dobře, stresují ho, má z nich obavy. Pokud se opakují a schopnost je zvládat není řešena, mohou přispět například k rozvoji syndromu vyhoření. V každém případě se negativně projevují v podobě dlouhodobě sníženého uspokojení z práce, motivovanosti a výkonnosti. Výrazem krizové situace označujeme situace objektivně náročné, zejména situace výrazně zátěžové a/nebo bolestné, situace obsahující potenciální nebo již realizovaný konflikt, závažné vzájemné nepochopení atp.
- (4) Vzdělávací kurz bezprostředně reaguje na stávající nastavení a možnosti vzdělávání personálu zdravotnické záchranné služby. Ten je pravidelně vzděláván, toto vzdělávání nicméně směřuje primárně do odborné oblasti, tj. zdravotnického vzdělávání, a nikoliv do oblasti komunikace. Přitom právě pracovníci ZZS jsou častěji než jiné profese, konfrontováni s náročnými až krizovými situacemi, a to jak v rámci své práce v týmu, tak při práci s klienty. Zároveň jsou vystaveni výrazně zvýšenému riziku vyhoření, k němuž může diskomfort a stres způsobený těmito situacemi, potažmo obtížemi s jejich komunikačním zvládnutím, podstatnou měrou přispět.
- (5) Kurz bude koncipovaný jako kombinace online výuky a prezenčních workshopů a strukturován tak, aby vhodně využíval výhody obou typů vzdělávání. Obsah kurzu bude rozdělen do dvou tematických okruhů (modulů) podle typu komunikační techniky – modul pro techniku nenásilné komunikace a modul pro krizovou intervenci.
- (6) V rámci modulu technika nenásilné komunikace, se účastníci seznámí se základními kroky vedoucími k úspěšné komunikaci, při níž se mohou všichni cítit jako vítězové, a přesto potřeby všech zúčastněných zůstanou stejně cenné. Jde o trénink zaměřený na vcítění se a porozumění, namísto prosazování a pravdy za každou cenu. Toto je důležitý prvek a dovednost při práci na ZZS. Technika nenásilné komunikace je proces komunikace, který zahrnuje pozorování bez hodnocení, poznání pocitů, poznání potřeb, které jsou za pocity ukryté, a nenásilné vyjádření svých potřeb. Nenásilná komunikace je založena na domněnce, že všichni lidé jsou schopni soucítění a uchylují se k násilí, jen pokud neznají jiné prostředky, jak si vyplnit své potřeby. V procesu nenásilné komunikace člověk identifikuje své potřeby, potřeby druhých a pocity, které jsou s těmito potřebami spojené. Jedná se o techniku komunikace, která je využívána v případech, kdy jsou vyhrocené situace, často s agresivními jedinci, což je bohužel častý případ ZZS.

(7) Modul pro krizovou intervenci bude zaměřen na vzdělávání v krizové intervenci, které zajistí, že účastník zná základní postupy krizové intervence, umí vhodně použít komunikační nástroje k mírnění aktuální krize, je seznámen se standardy krizové intervence a standardy pracoviště, které pracuje s lidmi v krizi. Při tomto vzdělávání budou účastníci trénovat komunikační techniky používané při krizové intervenci, komunikační rozhovory s lidmi v akutní krizi, jak pracovat s rozjitřenými emočními stavy. Dalším cílem bude naučit účastníky základním technikám prevence stresu a ochrany před hrozbou syndromu vyhoření.

(8) Pro každý modul bude zajištěna prezenční výuka, ve formátu společného jednodenního workshopu, při kterém se účastníci seznámí s obsahem modulu, problematikou konkrétních komunikačních technik atp., a tréninkového workshopu, ve formátu intenzivního školení po menších skupinách (2x menší skupiny), tzn. dopoledne jedna skupina a odpoledne druhá skupina.

(9) Online výuka musí obsahově navazovat na prezenční výuku, systém online výuky musí být dostupný 24 h denně, takže účastníci kurzu si mohou lekce procházet ve vlastním tempu a dle svých časových možností. Součástí online výuky je i podpora lektora, který bude k dispozici každý pracovní den v době od 8 h do 17 h pro podporu účastníků v samostatném studiu.

(10) Prostředí pro online výuku bude obsahovat minimálně následující funkcionalitu:

- (a) Strukturovaný přehled kurzů včetně informace o absolvovaných částech kurzu a cvičení.
- (b) Možnost vyhledávání v obsahu.
- (c) Interaktivní cvičení:
  - (i) Více typů cvičení,
  - (ii) Automatické vyhodnocení správnosti odpovědí,
  - (iii) Možnost cvičení libovolně opakovat,
  - (iv) Možnost cvičení uložit k dalšími procvičení,
  - (v) V případě přeskočení nebo neúspěšného cvičení systém automaticky zařadí cvičení do úkolů.
- (d) Multimediální obsah.
- (e) Podpora lektora přímo v elektronickém prostředí.
- (f) Statistika student - přehled výuky účastníka kurzu:
  - (i) Procento dokončení kurzu
  - (ii) Úspěšnost
  - (iii) Celkový čas strávený ve výuce
  - (iv) Porovnání se studijním plánem
- (g) Statistika lektor - přehled stavu výuky všech účastníků. Možnost filtrování výsledků dle konkrétních studentů, dle kurzů, dle plnění studijních plánů, na základě definovaného časového období:
  - (i) Procento dokončení kurzu
  - (ii) Úspěšnost
  - (iii) Celkový čas strávený ve výuce
  - (iv) Porovnání se studijním plánem

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

(11) Za účelem posouzení kvality vzdělávacího kurzu a použitých metodických postupů, doloží uchazeč v rámci nabídky alespoň následující materiály:

- (a) Obsah kurzu, min. v rozsahu 1 normostrany, max. v rozsahu 10 normostran
- (b) Metodika – ukázkou metodiky vzdělávání minimálně v rozsahu alespoň jednoho školícího dne, max. v rozsahu tří školících dní,
- (c) Studijní materiály – ukázkou studijního materiálu k alespoň jednomu uchazečem vybranému tématu vzdělávání v minimálním rozsahu 4 stran A4, max. v rozsahu 20 stran A4.

Popis současného stavu

1.1. Zdravotnická záchranná služba – popis organizace a její činnosti

(1) Zdravotnická záchranná služba (ZZS) zajišťuje především odbornou přednemocniční neodkladnou péči. Kromě toho zajišťuje další činnosti, jako jsou:

- (a) zdravotnická operační střediska – kvalifikovaný příjem, zpracování, vyhodnocení a předání tísňových výzev
- (b) doprava raněných, nemocných a rodiček (DRNR)
- (c) doprava související s transplantační činností
- (d) doprava materiálů pro radiologii, vyžadujících zvláštní podmínky přepravy
- (e) rychlá doprava krve
- (f) repatriační transporty raněných a nemocných z a do zahraničí
- (g) přednemocniční neodkladná péče při hromadných neštěstích a katastrofách
- (h) spolupráce s dalšími složkami integrovaného záchranného systému (IZS): hasiči, policie
- (i) výuková činnost v poskytování odborné přednemocniční péče

(2) Nedílnou součástí činnosti ZZS je tedy i zajištění vzdělávání a každá ZZS má vlastní vzdělávací středisko. To se věnuje zejména výukové činnosti v poskytování odborné přednemocniční péče, k tomuto účelu má zpravidla směrnici o vzdělávání a vzdělávací plán, který se většinou připravuje na daný kalendářní rok nebo následující období dle aktuální potřeby. V oblasti odborné zdravotní péče jsou tedy zaměstnanci školeni pravidelně a dle moderních metod pro poskytování odborné péče.

(3) Dlouhodobě je však oblast vzdělávání zaměstnanců ZZS v jiných než odborných zdravotnických tématech podceňována, protože se jedná zpravidla o vzdělávání, které je náročné na organizaci a zapojení všech úrovní organizace. V letech 2011-2015 navíc všechny ZZS v ČR procházeli obdobím, kdy se měnili technologie operačních středisek – došlo k implementaci moderních zdravotnických operačních středisek, k implementaci tzv. střešového projektu, který propojil jednotlivé složky IZS do jedné komunikační sítě a na řadě ZZS došlo i výstavbě nových výjezdových základů a operačních středisek. To vše si vyžadovalo značné finanční prostředky, ale zejména plnou soustředěnost celé organizace na přechod, a to bez dopadu na kvalitu poskytovaných služeb.

(4) Díky moderním technologiím nyní mají operátoři a záchranáři k dispozici daleko více informací než kdy předtím, zároveň se však zvýšil tlak na bezchybnost zásahu i na transparentnost jednotlivých rozhodnutí. Zároveň meziročně roste počet zásahů ZZS.

(5) Z těchto důvodů se Zdravotnická záchranná služba Karlovarského kraje rozhodla zvýšit úroveň a intenzitu vzdělávání klíčových zaměstnanců v rámci projektu výzvy č. 033 OPZ.

1.2. Zdravotnická záchranná služba – základní role

(1) Přednemocniční neodkladná péče (PNP) je definována jako péče o postižené na místě jejich úrazu nebo náhlého onemocnění, v průběhu jejich transportu k dalšímu odbornému ošetření a při jejich předání do zdravotnického zařízení.

(2) PNP je garantována státem a hrazena ze státního rozpočtu a zdravotního pojištění. Působení ZZS je upraveno mj. Zákonem o zdravotnické záchranné službě č. 374/2011 Sb. V

roce 2010 bylo na území České republiky dislokováno celkem 503 výjezdových skupin zdravotnické záchranné služby rozmístěných na 280 výjezdových stanovištích. Z tohoto počtu bylo 10 skupin leteckých. Podle statistik Asociace zdravotnických záchranných služeb bylo v roce 2012 provedeno celkem 788 tisíc výjezdů posádek zdravotnických záchranných služeb.

(3) PNP je poskytována při stavech, které:

- (a) bezprostředně ohrožují život postiženého
- (b) způsobí bez rychlého poskytnutí odborné první pomoci trvalé následky
- (c) mohou vést prohlubováním chorobných změn k náhlé smrti
- (d) působí náhlé utrpení a bolest
- (e) působí změny chování a jednání, ohrožující postiženého nebo jeho okolí

(4) Přednemocniční neodkladnou péči zajišťují výjezdové skupiny:

- (a) rychlá zdravotnická pomoc (RZP), v níž je nejméně dvoučlenná posádka ve složení řidič-záchranář a zdravotnický záchranář/sestra pro intenzivní péči,
- (b) rychlá lékařská pomoc (RLP), s nejméně tříčlennou posádkou ve složení řidič-záchranář, zdravotnický záchranář/sestra pro intenzivní péči a lékař (min. 1 atestace v oboru chirurgie, vnitřní lékařství, všeobecné lékařství, anesteziologie a resuscitace nebo pediatrie, avšak nejvhodnější je atestace v oboru urgentní medicína),
- (c) rychlá lékařská pomoc v systému Rendez-Vous (RV) s nejméně dvoučlennou posádkou ve složení řidič-záchranář/zdravotnický záchranář a lékař, která pracuje nejčastěji v součinnosti s výjezdovými skupinami rychlé zdravotnické pomoci ve víceúrovňovém setkávacím systému,
- (d) letecká záchranná služba (LZS), v níž je zdravotnická část osádky nejméně dvoučlenná ve složení zdravotnický záchranář a lékař.

(5) Rozhodnutí o vyslání jednotlivých výjezdových skupin je výhradně v kompetenci operátora. Operátoři pracují ve zdravotnických operačních střediscích (ZOS), kde zajišťují kvalifikovaný příjem, zpracování, vyhodnocení a předání tísňových výzev. V případech, kdy reálně hrozí nebo došlo k selhání základních životních funkcí (dýchání, krevní oběh, vědomí), je na místo události vysílána posádka RLP nebo LZS. V ostatních případech může být pacient kvalifikovaně ošetřen posádkou RZP.

(6) Zdravotnické záchranné služby zajišťují i nadále na území České republiky provoz LPS (lékařské pohotovostní služby). Do roku 2006 byla LPS zajišťována záchrannými službami celoplošně, dnes se o tuto službu dělí v mnoha regionech se spádovými nemocnicemi. LPS poskytuje v nezbytném rozsahu ambulantní péči občanům v případech náhlého onemocnění nebo zhoršení zdravotního stavu v době mimo pravidelný provoz ordinací praktických lékařů (obvykle v nočních hodinách a mimopracovních dnech). Některé záchranné služby zajišťují také provoz protialkoholních záchranných stanic.

(7) Letecká záchranná služba (LZS) hraje v systému poskytování přednemocniční neodkladné péče důležitou roli. Česko je pokryto sítí 10 stanic letecké záchranné služby. Osm stanic provozují soukromí provozovatelé, jednu stanici provozuje Armáda ČR a jednu Letecká služba Policie ČR (stav k 31.12.2016). Leteckou záchrannou službu jako takovou nezajišťují tedy jednotlivé krajské příspěvkové organizace. Územní záchranné služby zajišťují pouze zdravotnickou část osádky LZS, piloti a ostatní techničtí pracovníci jsou zaměstnanci provozovatelů. Výjimku tak tvoří pouze letecká záchranná služba v Plzeňském kraji, kde je i zdravotnická část osádky součástí Armády ČR.